

บทคัดย่อ

การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชน ในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากสภาพปัจจุบันที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกำลังได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และได้รับความนิยมนิยมเพิ่มมากขึ้นจากนักท่องเที่ยว ชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงเป็นหนึ่งในทรัพยากรสำคัญที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนเพื่อการรองรับการเติบโตดังกล่าว โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จึงได้ทำการสำรวจ ประเมินศักยภาพ และศึกษาชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีแนวปฏิบัติที่ดีในภาคเหนือตอนบน จากตัวอย่างชุมชนท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงจำนวน 10 แห่ง พบว่า ชุมชนท่องเที่ยวฯ แนวปฏิบัติที่ดีจะประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนในเรื่อง 1) การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน ตั้งแต่การริเริ่มพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการบริหารจัดการการท่องเที่ยว 2) การมีความเข้าใจ และความต้องการร่วมกันในการดำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน 3) การมีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านต่างๆ สำหรับแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในภาคเหนือซึ่งมีระดับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน ชุมชนจะต้องสังเกต และศึกษาความเปลี่ยนแปลงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง เพื่อทำความเข้าใจ ระดับการพัฒนาของชุมชนตนเอง และดำเนินงานพัฒนามนบริบทดังกล่าว โดยใช้แนวทางการพัฒนาฐานรากชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยการพัฒนา 3 องค์ประกอบสำคัญ (3Cs) 1.การพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism) เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยกระตุ้น และเสริมพลัง(Empowerment) ให้กับชุมชน 2.การพัฒนาชุมชน และการอนุรักษ์วัฒนธรรม (Community Development and Cultural Conservation) เป็นการพัฒนาชุมชน และการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมของชุมชน 3.การพัฒนาความร่วมมือ และการมีส่วนร่วม (Cooperation & Participation Development) คือการพัฒนาความร่วมมือและการมีส่วนร่วมทั้งระหว่างคนในชุมชน และเครือข่ายการทำงานด้านการท่องเที่ยวทั้งในและนอกพื้นที่

Abstract

Potential Development of Community to Support Cultural Tourism

Regarding to a recently remarkable growth of cultural tourism in Thailand, community tourism sites contain cultural tourism resources are mainly focused along with a new tourism policies and increased number of tourist. These cultural tourism sites, then, require urgent development programs which can support their unique resources and complex context. This project, so on, aimed to survey, study and crystalize the community's potentialities on cultural management via 10 high potential communities whom represented for all cultural tourism-community sites in 7 Northern provinces. The key concepts of best practices cases are 1) the participation from all stakeholders; that should be applied to every process, 2) the understanding and passion on conserve their cultural heritage, 3) community's potential on networking. The guideline for community's potential development is, the first step, the community has to study and observe a tourism phenomenon in her site and identify her development status. The community, then, can follow the 3C developments; **C**ommunity, **C**onservation, and **C**ooperation, along with concern on their context. The 3C is 1) Development on community based tourism and community empowerment 2) Development on community development and conservation, and the last, 3) Cooperation & Participation Development.